

concert info Verdi's Requiem

de Doelen

Nederlands Philharmonisch
Orkest
Koor van De Nationale Opera
o.l.v. Lorenzo Viotti

donderdag 6 maart 2025
Grote Zaal, 20.15 uur

programma

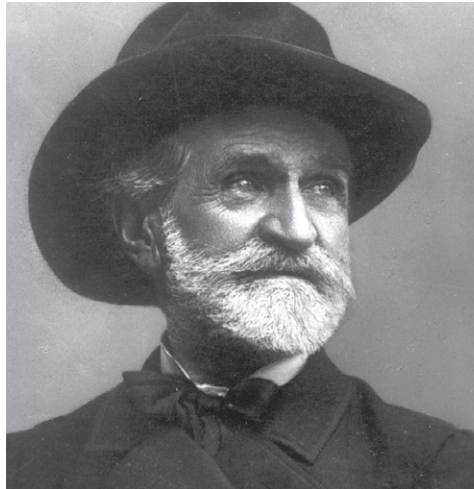
do 6 mrt 25 | Grote Zaal, 20:15

Verdi's Requiem door Lorenzo Viotti

Giuseppe Verdi (1813 – 1901)

Messa da Requiem

Requiem Aeternam
Dies irae
Offertory
Sanctus
Agnus Dei
Lux aeterna
Libera me

Giuseppe Verdi

uitvoerenden

Nederlands Philharmonisch Orkest
De Nationale Opera koor
Lorenzo Viotti **dirigent**
Inna Demenkova **sopraan**
Eve-Maud Hubeaux **mezzosopraan**
René Barbera **tenor**
Anthony Robin Schneider **bariton**

toelichting

Verdi's Requiem

Met een bezetting voor groot orkest, een groot koor en vier solisten is het Requiem van Verdi net zo groots en dramatisch als een opera. Het genre waarmee Verdi bekend is geworden klinkt door in deze hele compositie. Onder leiding van dirigent Lorenzo Viotti pakt het Nederlands Philharmonisch Orkest met het Koor van De Nationale Opera en vier fantastische solisten dit monumentale werk aan.

vader van de koren

Giuseppe Verdi - vooral beroemd vanwege zijn opera's waaronder bijvoorbeeld *Falstaff*, *Aida* en *La Traviata* - werd niet alleen geprezen vanwege zijn aria's en duetten, maar ook vanwege de vertelkracht van zijn stukken voor koor. Dankzij de prachtige melodieën en harmonieën in de koorpassages vormt juist deze samenzang regelmatig een hoogtepunt in zijn opera's. Denk bijvoorbeeld aan het 'slavenkoor', uit het derde bedrijf van de opera *Nabucco*. Verdi werd daarom door collega's ook wel de 'Vader van de koren' genoemd.

In het Italië ten

tijde van de eenwording ontwikkelde hij een eigen unieke stem met zijn composities. Naast de vele succesvolle

opera's componeerde hij een aantal religieuze koorwerken, waaronder in 1874 het *Messa da Requiem*. Op dat moment was Verdi 60 jaar oud en na de voltooiing van de opera *Aida* op het toppunt van zijn kunnen.

Manzoni

Verdi componeerde zijn *Requiem* ter nagedachtenis van de Italiaanse dichter en romanschrijver Alessandro Manzoni, die op 22 mei 1873 op 89-jarige leeftijd was overleden. Het stuk wordt daarom soms het *Manzoni Requiem* genoemd. Verdi was een groot bewonderaar van de letterkundige. Vooral Manzoni's roman *I promessi sposi* (de verloofden) maakte een enorme indruk op hem. Zijn dood greep Verdi zodanig aan, dat hij niet in staat was om de begrafenis bij te wonen.

Manzoni's dood greep Verdi zodanig aan, dat hij niet in staat was om de begrafenis bij te wonen. In een brief schreef hij: 'Zijn dood betekent het einde van de zuiverste, de heiligste, de meest verhevene van onze glories.'

In een brief schreef hij: 'Zijn dood betekent het einde van de zuiverste, de heiligste, de meest verhevene van onze glories. Ik heb er ettelijke kranten op nageslagen; geen enkele spreekt over hem zoals

Alessandro Manzoni, geschilderd door Francesco Hayez

het behoort. Een heleboel woorden, maar werkelijk doorvoeld is er niet een.' Vastbesloten om zelf iets te schrijven wat Manzoni waardig was, wendde Verdi zich tot de burgemeester van Milaan met het aanbod een requiem te componeren. Het gemeentebestuur aanvaardde dit en Verdi ging vanuit zijn zomerverblijf in Parijs aan het werk.

De eerste uitvoering vond plaats op 22 mei 1874, precies een jaar na het overlijden van Manzoni, in de kerk van San Marco te Milaan. De uitvoering was zo'n succes, dat drie herhalingen volgden in een uitverkocht La Scala. Verdi ging daarna met het Requiem op tournee; datzelfde jaar en het jaar erna beleefde de dodenmis verschillende uitvoeringen in Parijs, maar ook in Wenen en in Londen. In

de Londense Albert Hall werd het *Requiem* in mei 1875 zelfs tot driemaal toe uitgevoerd met een koor van 1200 mensen. Toch een contrast met het gezelschap van 120 zangers dat voor de uitvoering in de San Marco bijeen was gebracht.

opera-achtig

De basis voor het *Requiem* vormt het eerder door Verdi gecomponeerde 'Libera me' voor de componist Gioachino Rossini. Toen Rossini in 1868 stierf stelde Verdi voor dat een aantal Italiaanse componisten samen een *Requiem* voor hem zouden schrijven. Dertien componisten werkten mee, maar de compositie werd tot groot verdriet van Verdi nooit uitgevoerd. Dit nieuwe *Requiem* gaf hem de kans het materiaal alsnog te gebruiken. Het *Requiem* is

Lorenzo Viotti © Eduardus Lee

gecomponeerd voor een grote koor- en orkestbezetting met solo's voor sopraan, mezzosopraan, tenor en bas. Het heeft daarmee een opera-waardige omvang. Verdi's behandeling van de tekst is ook zeer theateraal. Door het hele werk gebruikt hij krachtige ritmes, prachtige melodieën en dramatische contrasten. Dit komt onder andere sterk tot uiting in het 'Dies irea', dat vanwege zijn krachtige uitdrukking van de 'dag van toorn' ook regelmatig ingezet wordt als dramatisch hoogtepunt in de soundtracks van films. Gezien het religieuze karakter van de tekst valt te verwachten dat Verdi ondanks het succes ook kritiek ontving op zijn 'opera-achtige' *Requiem*. Niet iedereen vond deze manier van componeren geschikt voor het religieuze werk en de

uitvoering in een kerk. Ook werd Verdi aangekeken op het feit dat hij zelf geen praktiserend Rooms-Katholiek was, maar wel deze tekst uit de Latijnse mis voor de doden gebruikte. Op de kritiek dat deze muziek niet 'sacraal' was had Verdi's vrouw en sopraan Giuseppina Strepioni een goed tegenwoord: 'Ik vind dat een man als Verdi ook moet schrijven als Verdi, dat wil zeggen, overeenkomstig de manier waarop hij persoonlijk de tekst beleeft en interpreteert.' Verdi's persoonlijke visie op de lijdende mensheid, die hoopt op vrede en troost in een beter wereld, komt in zijn *Requiem* prachtig tot uiting. Uit het succes van de compositie blijkt dat de critici geen gelijk kregen en de tijd rijp was voor deze operavorm voor de dodenmis. tekst: Fien Duijnmayor

Nederlands Philharmonisch Orkest

Het NedPhO speelt op het hoogste niveau grootse symfonieën van componisten als Mahler, Brahms en R. Strauss. De thuisbasis van het orkest is het Koninklijk Concertgebouw in Amsterdam, maar ook in andere concertzalen speelt het orkest altijd met veel plezier. Als het orkest van De Nationale Opera wordt het orkest samen met het Nederlands Kamerorkest internationaal gerekend tot de beste operaorkesten. Het Nederlands Philharmonisch orkest ontstond in 1985 uit drie verschillende orkesten: het Utrechts Symfonie Orkest, het Nederlands Kamerorkest en het Amsterdams Philharmonisch. Vanaf de oprichting tot en met 2002 was Hartmut Haenchen chef-dirigent. Haenchen werd in 2003 opgevolgd door Yakov Kreizberg. Na zijn overlijden in 2011 werd het chef-dirigentschap vanaf seizoen 2011-2012 overgenomen door Marc Albrecht. In 2020 nam Albrecht na tien jaar afscheid en met ingang van seizoen 2021-2022 is Lorenzo Viotti de chef-dirigent van zowel het Nederlands Philharmonisch als De Nationale Opera. <https://orkest.nl>

Koor van De Nationale Opera

Een groot aandeel van het internationale succes van De Nationale Opera wordt geleverd door het Koor van De Nationale Opera. Het koor werd in 2016 uitgeroepen tot beste operakoor van de wereld. In september 2022 is

Edward Ananian-Cooper begonnen als artistiek leider van het Koor. Regelmatig worden er opera's uitgevoerd waarin een veel groter koor nodig is. Soms wel tot 90 of 100 zangers. De Nationale Opera werkt hiervoor samen met een grote groep freelancers.

www.operaballet.nl/opera/de-nationale-opera

Lorenzo Viotti, dirigent

Lorenzo is de chef-dirigent van het Nederlands Philharmonisch Orkest en De Nationale Opera. In 2018 debuteerde Viotti bij het Nederlands Philharmonisch Orkest met Stravinsky's *Petroesjka* in Het Concertgebouw Amsterdam en in september 2019 maakte hij vervroegd zijn debuut bij De Nationale Opera als vervanger van Sir Mark Elder in het operatweeluik *Pagliacci / Cavalleria rusticana*. Als chef-dirigent heeft hij vanaf 2021 gezorgd voor vernieuwing, avontuur en kwalitatieve groei. <https://orkest.nl/musici/180/lorenzo-viotti>

Inna Demenkova, sopraan

De Russische sopraan Inna Demenkova studeerde in 2015 af aan het Moscow Regional Basic College of Music en in 2020 aan de Victor Popov Academy of Choral Art. Bij De Nationale Opera stond ze eerder op het podium als Zofe in *Der Zwerg*, Annina in *La traviata*, de vrouwelijke hoofdrol in *Denis & Katya*, Frasquita in Bizets *Carmen* en een van de Bosnimfien in *Rusalka*. Ook

biografieën

was ze een van de solisten in *Ändere die Welt* binnen het Opera Forward Festival. Onlangs maakte ze bij Theater Bern met groot succes haar roldebuut als Juliette in *Roméo et Juliette*. www.operaballet.nl/zangers/inna-demenkova

Eve-Maud Hubeaux, mezzosopraan

Na haar succes als Amneris in de productie van *Aida* bij de Internationale Salzburger Festspiele in 2022, werd het uitzonderlijke talent van Eve-Maud Hubeaux twee jaar later bekroond met de Herbert-von-Karajan Award 2024. Optredens aan o.a. de Weense Staatsoper, de Parijse Opera, de Berlijnse Staatsoper, de Deutsche Oper Berlin, de Liceu Barcelona en de Brusselse Munt liegen er niet om. In een mum van tijd wist Eve-Maud Hubeaux zich op te werken tot de absolute top in dit repertoire. <https://orkest.nl/nl/musici/412/eve-maud-hubeaux>

René Barbera, tenor

De Mexicaans-Amerikaanse tenor René Barbera won in 2011 maar liefst drie prijzen bij de prestigieuze Operalia Competition, waaronder de

hoofdprijs. Hij zong sindsdien bij belangrijke operagezelschappen als het Teatro alla Scala in Milaan, de Wiener Staatsoper en de Opéra national de Paris. Op zijn repertoire staan rollen als Alfredo in *La traviata*, Il conte di Almaviva in *Il barbiere di Siviglia*, Nadir in *Les pêcheurs de perles* en Percy in *Anna Bolena*. Bij De Nationale Opera was hij o.a. eerder te gast als Il conte di Almaviva in *Il barbiere di Siviglia* (2014). www.operaballet.nl/zangers/rene-barbera

Anthony Robin Schneider, bas

De Oostenrijks/Nieuw-Zeelandse bas Anthony Robin Schneider is een veelzijdige zanger van opera- en concertrepertoire, met een bijzondere affiniteit met het repertoire van Mozart, Wagner en Verdi. Sinds 2019 is hij lid van het ensemble bij Oper Frankfurt, waar hij recent de titelrol zong in Barrie Kosky's productie van *Hercules*. Hij zong er ook met succes de rollen van Heinrich der Vogler in *Lohengrin*, Bartolo in *Le nozze di Figaro*, Groot-inquisiteur in *Don Carlo* en Sparafucile in *Rigoletto*. www.operaballet.nl/zangers/anthony-robin-schneider

Nederlands Philharmonisch Orkest

agenda tips

tip van onze programmeur

vr 14 mrt 25 | Jurriaanse Zaal 20:15

¡Rapsodia Latina! 25 jaar Sinfonia Rotterdam

Vier het zilveren jubileum van het Rotterdams kamerorkest met de beroemde Italiaanse symfonie van Mendelssohn. Kom in Latijns-Amerikaanse sferen met Efraín Oscher en ster-trompettist Lucienne Renaudin Vary. Kaarten: sinfoniarotterdam.nl

ontdek het
programma op
dedoelen.nl

Stay in touch!

See you @dedoelen &
share your pictures #dedoelen

tickets & info:

www.dedoelen.nl

+31 10 217 17 17

Schouwburgplein 50, Rotterdam

FSC
www.fsc.org

RECYCLED

Papier gemaakt van
gerecycleerd materiaal

FSC® C017135

de Doelen vrienden

genoten van dit concert?

word vriend van de Doelen en draag bij aan het realiseren van een bijzonder en innovatief programma!

Ga naar dedoelen.nl/vrienden voor meer informatie